

Bankacılığa Giriş

Kuramsal ve Uygulamalı

Araştırmalar

Editör

Doç. Dr. Cumhuri ŞAHİN

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-362-052-3	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Bankacılığa Giriş Kuramsal ve Uygulamalı Araştırmalar	Yayıncı Sertifika No 47518
Editör Cumhur ŞAHİN ORCID iD: 0000-0002-8790-5851	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Bisac Code BUS004000
	DOI 10.37609/akya.4178

Kütüphane Kimlik Kartı

Bankacılığa Giriş Kuramsal ve Uygulamalı Araştırmalar / ed.Cumhur Şahin.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
238 s. : şekil, tablo, grafik. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253620523

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1 Bankacılığın Temel Kavramları ve Ekonomik Sistemdeki Yeri.....	1
<i>Levent SEZAL</i>	
Bölüm 2 Bankaların Kuruluşu, Yapısı ve Yönetimi	29
<i>Hasan Basri ÖZPEK</i>	
Bölüm 3 Mevduat Toplama ve Kaynak Yaratma	57
<i>Hasan Basri ÖZPEK</i>	
Bölüm 4 Kredi Verme İşlemleri ve Kredi Risk Yönetimi.....	87
<i>Hasan Basri ÖZPEK</i>	
Bölüm 5 Bankaların Diğer Faaliyetleri, Hizmetleri ve Dijital Bankacılık Uygulamaları	125
<i>Hasan Basri ÖZPEK</i>	
Bölüm 6 Katılım Bankacılığı	159
<i>Ahmet ŞAHİN</i>	
Bölüm 7 Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi.....	183
<i>Hatice Elanur KAPLAN</i>	
Bölüm 8 Bankacılık ve Teknoloji (Fintek ve Dijital Dönüşüm).....	215
<i>Orhon Can DAĞTEKİN</i>	

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Orhon Can DAĞTEKİN
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
Finans ve Bankacılık AD

Doç. Dr. Hatice Elanur KAPLAN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
Niğde Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Bankacılık ve
Sigortacılık Pr

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri ÖZPEK
Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve
Sigortacılık Pr

Doç. Dr. Levent SEZAL
Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Lojistik Pr

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ŞAHİN
Adıyaman Üniversitesi, Besni Ali
Erdemoğlu Meslek Yüksekokulu,
Bankacılık ve Sigortacılık Pr

BANKACILIĞIN TEMEL KAVRAMLARI VE EKONOMİK SİSTEMDEKİ YERİ

BÖLÜM 1

Levent SEZAL¹

Bankacılık, çağdaş ekonomilerin işleyişinde merkezi bir altyapı ve aracılık mekanizmasıdır. Temel olarak, ekonomik aktörler arasındaki fon akışını düzenleyerek tasarrufları yatırıma dönüştürür, ödemelerin ve takas işlemlerinin güvenli biçimde yürütülmesini sağlar; aynı zamanda belirsizlik ve zaman farklılıklarından kaynaklanan uyumsuzlukları (vade, likidite ve risk tercihleri) gidermek için kurumsal çözümler üretir. Bu işlevler, bankaları sadece birikim toplayan ve kredi veren kuruluşlar olmaktan çıkarıp; piyasa koordinasyonu, bilgi üretimi ve ekonomik karar mekanizmalarına doğrudan etki eden temel aktörler haline getirir. Bu bölüm de, bankacılığın yalnızca finansal işlemler yapan kurumlar olmanın ötesinde, modern ekonomi içindeki işlevsel ve kurumsal rollerini ele alınacaktır. Bu çerçeveden hareketle bu bölümde, bankacılığın temel kavramlarını tanımlayacak ve bu kavramların ekonomik aktörlerin davranışları ile makroekonomik göstergeler arasındaki bağlantıları açıklanacaktır.

1.1. Bankacılığın Tanımı, Fonksiyonları ve Önemi

1.1.1. Bankacılığın tanımı

“Banka” sözcüğünün kökeni konuyu hem dilsel hem de tarihsel bir bağlama koymak açısından aydınlatıcıdır. İngilizce “bank” ve İtalyanca/Fransızca “banca / banque” terimleri esasen tezgâh ya da sıradan (bench, table) anlamına gelir. Rönesans dönemi İtalya’sında para değişimi ve kambiyo işlemlerinin tezgâh (banca) üzerinde yürütülmesi, bu nesnel gerecin adıyla o işlemleri yapan kurumların adının örtüşmesine yol açmıştır. Dolayısıyla “banka” terimi, bir kurumun modern işlevlerini tanımlamadan önce onun ortaya çıktığı kamusal mekân ve uygulamaya

¹ Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Lojistik Pr., leventsezal@ksu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8873-7335

raporları, kendi yıllık ESG raporları ve TCMB/BDDK yönelimleri çerçevesinde çevresel ve toplumsal etkileri daha sistematik izlemeye başlamışlardır; bununla birlikte yorum farklılıkları ve uygulama kapasitesi bankalar arasında değişkenlik gösterebilmektedir (UNEP FI; IFC; Equator Principles; TBB raporları).

Bankacılık etiği ve sosyal sorumluluk uygulamalarının etkinliği, hesap verebilirlik mekanizmaları (şikâyet mekanizmaları, bağımsız denetimler, şeffaf raporlama, paydaş katılımı) ve iç kültürün güçlendirilmesiyle yakından ilişkilidir. Etik ihbar hatları, şeriat uyum raporları (katılım bankaları için), bağımsız ESG doğrulamaları ve yönetim kurulu gözetimi bu çerçevede önemli araçlardır. Türkiye’de birçok banka kendi etik kurallarını, iç ihbar hatlarını ve şeffaflık raporlarını yayımlamış; ayrıca sektörel platformlar (TBB etik komisyonu gibi) bankalar arası standartlaştırma çabalarına katkıda bulunmaktadır. Düzenleyiciler ise (BDDK gibi) hem davranışsal etik kuralları hem de kurumsal şeffaflık yükümlülüklerini mevzuat ve rehberlerle güçlendirmektedir. Fakat uygulama iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması, küçük bankaların kapasite inşası ve paydaş denetiminin sağlanması hâlâ geliştirilmesi gereken alanlardır (TBB; BDDK; banka etik kurulları).

Son olarak, etik ve sosyal sorumluluk geleceğe yönelik risk yönetimi ile iç içe geçmektedir. İklim riskleri, dijitalleşmenin getirdiği siber riskler, veri gizliliği ve finansal kapsayıcılığa ilişkin talepler bankaların stratejik önceliklerini yeniden şekillendirmektedir. Basel Komitesi’nin 2024–2025 dönemindeki gözetim güçlendirme yönelimleri (kurulların iş sürdürülebilirliği ve iklim risklerinden sorumlu tutulması gibi) ile uluslararası finansal kuruluşların ESG rehberlerindeki güncellemeler, bankaları hem yönetim hem de raporlama mekanizmalarını uyarlamaya zorlamaktadır. Türkiye bağlamında da TCMB, BDDK ve TBB gibi kurumların yayımladığı rehberler, bankaların finansal istikrarla sosyal sorumluluk hedeflerini uyumlu hale getirmesine yardımcı olacak araçlar sunmaktadır. Pratikte ise etkin uygulama, yetkinlik geliştirme ve izleme kapasitesi kilit belirleyicidir (Basel Committee güncelleme; UNEP FI; TCMB/BDDK rehberleri).

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y., & Boratav, K. (2003). The making of the Turkish financial crisis. *World Development*, 31(9), 1549–1566.
- Bakır, C., & Öniş, Z. (2010). The regulatory state and Turkish banking reforms in the age of post-crisis globalization. *Development and Change*, 41(1), 77–106.
- Bank of England. (n.d.). *History: The Bank of England 1694–*. Retrieved December 15, 2025, from <https://www.bankofengland.co.uk/about/history>

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2002). *Bankacılık sektörü yeniden yapılandırma programı: Değerlendirme raporu*. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (n.d.). *Banking Law No. 5411; Etik Komisyonu; Mevzuat*. Retrieved December 1, 2025, from <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/961>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2011). *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems* (December 2010, revised June 2011). Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/bcbs189.htm>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2015). *Corporate governance principles for banks*. Bank for International Settlements.
- Berger, A. N., & Udell, L. J. (1997). Inside the black box: What explains differences in the efficiencies of financial institutions? *Journal of Banking & Finance*, 21(7), 895–947. [https://doi.org/10.1016/S0378-4266\(97\)00010-1](https://doi.org/10.1016/S0378-4266(97)00010-1)
- Birdal, M. (2010). *The political economy of Ottoman public debt: Insolvency and European financial control in the late nineteenth century*. I.B. Tauris.
- Boot, A. W. A., & Thakor, A. V. (1997). Financial system architecture. *The Review of Financial Studies*, 10(3), 693–733. <https://doi.org/10.1093/rfs/10.3.693>
- Boratav, K. (2012). *Türkiye iktisat tarihi: 1908–2009*. İmge Kitabevi.
- Encyclopaedia Britannica. (2025). *Types of banks: Commercial vs. investment*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.britannica.com/money/types-of-banks>
- Central Bank of the Republic of Turkey. (2024). *Financial stability report* [Full text PDF]. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- Central Bank of the Republic of Turkey. (n.d.). *About the bank / history*. Retrieved December 1, 2025, from <https://www.tcmb.gov.tr>
- Committee on Payments and Market Infrastructures, & World Bank Group. (2016). *Payment aspects of financial inclusion*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/cpmi/publ/d144.pdf>
- Diamond, D. W., & Dybvig, P. H. (1983). Bank runs, deposit insurance, and liquidity. *Journal of Political Economy*, 91(3), 401–419. <https://doi.org/10.1086/261155>
- Ertuğrul, A., & Selçuk, F. (2001). A brief account of the Turkish economy, 1980–2000. *Russian and East European Finance and Trade*, 37(6), 6–30.
- Etymonline. (n.d.). *Bank (n.)*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.etymonline.com/word/bank>
- Financial Action Task Force. (2014). *Guidance for a risk-based approach: The banking sector*. FATF.
- Gorton, G. (2009). *Slapped in the face by the invisible hand: Banking and the panic of 2007*. Oxford University Press. Retrieved December 19, 2025, from <https://www.atlantafed.org/-/media/documents/news/conferences/2009/financial-markets-conference/gorton.pdf>
- International Finance Corporation. (2012). *IFC performance standards on environmental and social sustainability*. World Bank Group. <https://www.ifc.org>
- International Monetary Fund. (2001). *Turkey: Eighth review under the stand-by arrangement*. International Monetary Fund.
- International Monetary Fund. (2002). *Turkey: Banking sector restructuring program* (IMF Staff Country Report No. 02/136). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2002/cr02136.pdf>
- International Monetary Fund. (2016). *Financial soundness indicators: Compilation guide* (2016 update). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/Publications/Manuals-Guides/Issues/2016/12/31/Financial-Soundness-Indicators-Compilation-Guide-17619>
- International Monetary Fund. (n.d.). *Institutional units and sectors*. Retrieved December 18, 2025, from <https://www.imf.org>
- Investopedia. (2025). *Financial system: Definition and components*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-system.asp>

- Investopedia. (n.d.). *Different types of financial institutions*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.investopedia.com>
- Kazgan, G. (1999). *Osmanlıdan günümüze Türkiye'de finansal sektörün gelişimi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Keyder, Ç. (1981). *Türkiye'de devlet ve sınıflar*. İletişim Yayınları.
- Khan Academy. (n.d.). *Development of financial institutions*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.khanacademy.org>
- Levine, R. (2004). *Finance and growth: Theory and evidence* (NBER Working Paper No. 10766). National Bureau of Economic Research. <https://www.nber.org/papers/w10766>
- Mishkin, F. S. (2018). *The economics of money, banking, and financial markets* (12th ed.). Pearson.
- Norton Rose Fulbright. (n.d.). *Doing business in Türkiye: Banking and finance*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.nortonrosefulbright.com>
- Ottoman Bank. (n.d.). *Ottoman Bank history summaries*. Retrieved December 20, 2025, from <https://archives.saltresearch.org>
- Öniş, Z., & Şenses, F. (2009). Global dynamics and local challenges in reforming the Turkish banking system. *Middle Eastern Studies*, 45(3), 407–432.
- Pamuk, Ş. (2009). *Osmanlı ekonomisi ve kurumları*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Quataert, D. (2005). *Osmanlı İmparatorluğu'nda modernleşme ve ekonomik dönüşüm*. İletişim Yayınları.
- Saunders, A., & Cornett, M. M. (2017). *Financial institutions management: A risk management approach* (9th ed.). McGraw-Hill Education.
- Sezal, L. (2020). 2018 Ağustos krizinin Türk bankacılık sektörüne etkisi. *Journal of Economics and Research*, 1(1), 17–32.
- Sezal, L. (2020). *Basel III ve Türk bankacılık sektörüne etkileri*. III. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, Kahramanmaraş, Türkiye.
- Tanrıöven, C., & Yenice, S. (2014). Bankaların türev araç kullanımlarının risklilik ve kârlılık üzerine etkisi: Türkiye örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 25–46. <https://izlik.org/JA52MP24SD>
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2011). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarihi: 1930–2010*. TCMB Yayınları. Retrieved October 10, 2025, from <https://www.tcmb.gov.tr>
- Tezel, Y. S. (1982). *Cumhuriyet döneminin iktisadi tarihi (1923–1950)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- The Equator Principles Association. (2020). *The Equator Principles (EP4)*. Retrieved December 20, 2025, from <https://equator-principles.com>
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği. (2022). *The development and practice of participation banking in Turkey*. Retrieved November 30, 2025, from https://ar.tkbb.org.tr/upload/1731418106_568a0d19b27580cb96ef.pdf
- Türkiye Bankalar Birliği. (2022). *Sürdürülebilirlik raporu; bankacılık etik ilkeleri dokümanları*. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.tbb.org.tr/pdf/faaliyetler/116/765>
- UNEP Finance Initiative. (2019). *Principles for responsible banking*. United Nations Environment Programme Finance Initiative. <https://www.unepfi.org>
- World Bank. (2016). *Global financial development report 2016: Financial inclusion*. World Bank.
- World Bank Data. (n.d.). *Deposit money banks' assets to GDP (%) (definition and metadata)*. Retrieved December 20, 2025, from <https://data.worldbank.org>

Hasan Basri ÖZPEK¹

19.10.2005 tarihinde çıkarılmış olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 6. Maddesi, Türkiye'de kurulacak bir bankanın Anonim Şirket (A.Ş.) olarak kurulması gerektiğini hükme bağlamıştır. Bu Kanun, Bankacılık iş kolunda faaliyet göstermek isteyen bankanın (Merkez Bankası hariç) kuruluş, ortaklık yapısı, yönetimi, çalışma esasları ve kuralları, devir, birleşme ve tasfiyeleri ve denetimlerini düzenleme amacıyla çıkarılmıştır.

Bankacılık Kanunu'nun 6. Maddesi'ne göre, Türkiye'de kurulacak bir bankanın veya yurtdışında kurulmuş olan bir bankanın Türkiye'de ilk şubesinin açılmasına, bu Kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi şartıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınacak kararlar izin verilir. Yine aynı maddede, banka kuruluş izni için yapılacak başvurular ve iznin verilmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bankalar A.Ş. olarak kurulması yasal zorunluluk olduğu için, bankaların kuruluş sürecinde ana sözleşme yapmaları ve değişiklikleri, sermaye artırımları, öncelikle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) Anonim Şirketler hakkındaki düzenlemelerine, dolayısıyla da Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabidir. Bu şu anlama gelmektedir; BDDK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın izni olmadan bir bankanın kurulmasına izin veremeyecektir.

2.1 Banka Kuruluş Süreci ve Yasal Düzenlemeler (Türkiye Örneği)

Bir banka kurmak isteyen sermaye sahipleri veya kurucular, bankaların A.Ş. olarak kurulması kanunen zorunlu olduğu için öncelikle bir ana sözleşme (Anonim

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr, hasanozpek@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4409-1816

KAYNAKLAR

- 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Madde: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 71
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Madde: 421, 416, 409, 442, 424 ve 531
- 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu (Mülga)
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde: 22, 250, 252, 157, 158, 204, 235 ve 282
- 2499 Sayılı SPK Kanunu
- 3628 Sayılı ‘Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu
- tcmb.org.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Kurumsal+Yapi
İnternet Sitesi
- Bankalarda Kurumsal Yönetim, TBB, Bankacılık ve Araştırma Grubu Raporu, Eylül 1999
- Katılım Bankacılığında Organizasyon Yapısı, Kurumsal Yönetim İlkeleri; tkbb.org.tr/upload/5_
Bolum-Katilim_Bankaciliginda-Organizasyon_Yapisi_ve_Kurumsal_Yonetim.pdf
- ‘Orası Yapı Kredi, Fark Oradaydı’, Yazar: Burhan Karaçam, Yapı Kredi Yayınları, 5. Baskı, 8/2020,
ISBN: 978-975-08-1112-7
- ‘Bölüm:3, Bankaların Organizasyon Yapısı’, Nevşehir Hacıbektaş Üniversitesi, Dr. Mehmet UÇAR
tarafından hazırlanan ders notları
- ‘Bankacılık Sektöründe Yeni İnsan Kaynakları Yönetimi Yaklaşımları Hakkında Bir Uygulama’
Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı:60, 2011/1, Sayfa: 259-283, <http://www.iudergi.com/tr/index.php/sosyalsiyaset>; Yazarlar: Yrd. Doç. Dr. Orhan KOÇAK, Yalova Üniversitesi, İİBF, e-posta: okocak@yalova.edu.tr; ; Zeynep Büşra Erdoğan, Bankacılık İnsan Kaynakları Yöneticisi
- ‘Türk Bankacılık Sektöründe İnsan Kaynakları Uygulamaları Üzerine Nitel Bir Araştırma’, İşletme
Araştırmaları Dergisi, ISSN: 1309-0712, DOI: 1020491/isarder.201.451, www.isarder.org;
Yazar: Özge Tayfur Ekmekçi, Hacettepe Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, orcid.org/0000-0002-9090-3996/otayfur@hacettepe.edu.tr

Hasan Basri ÖZPEK¹

Mevduat, kelime anlamı olarak, gerçek ve tüzel kişilerin bankalarda açtırdıkları vadeli veya vadesiz hesaplara belirli bir faiz karşılığında, bu hesap vadeli hesap ise belirlenen vade sonunda veya ihbar karşılığında geri almak üzere yatırdıkları TL, döviz veya altın gibi değerler için kullanılan kavramdır. Bu kavram Arapça olup ‘tevdî’ kelimesinden türetilmiştir. Tevdi etmek, ‘emanet vermek, bırakmak’ anlamına gelir. Tevdi edilen bir şey sadece para olmaya bilir. Ancak, ‘mevduat’ kavramı bankada açılmış hesaplara yatırılan, istendiğinde veya vade sonunda geri çekilen yerel ve yabancı parayı ifade eder.

Bilindiği gibi, Bankacılık işlemleri üç ana grupta toplanır:

Mevduat toplama (5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun ‘Bankaların Faaliyet Konuları’ başlıklı 4. Maddesinin ilk (a) bendi;

Kredi Kullandırma (yine aynı maddenin © bendi);

Diğer Bankacılık hizmetleri (Havale, Menkul kıymet işlemleri, Kambiyo ve Dış Ticaret işlemleri, Kiralık Kasa hizmetleri, Çeşitli Kurum faturaları ödemeleri, vb.)

3.1 Mevduat Kavramı ve Türleri (Vadeli, Vadesiz, Özel Hesaplar vb.)

Bankalar, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun ‘Faaliyet Konuları’ hakkındaki 4. Maddesinin (a) ve (b) maddeleri gereğince ‘Mevduat kabulü’ ve ‘Katılım Fonu kabulü’ ile yükümlüdür. Bunu da, gerçek ve tüzel kişiler adına mevduat ve/veya tasarruf hesapları açarak yaparlar.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr, hasanozpek@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4409-1816

Bankalar kimlere hesap açamaz; örneklerle açıklayınız.

Bankalar, mevduat hesaplarındaki kaynaklardan başka ne şekilde kendilerine kaynak yaratabilir?

Bankalarda açılan hesaplar hangi şartlarda ve ne zaman TMSF'ye devredilir?

KAYNAKLAR

5411 Sayılı Bankalar Kanunu, Madde 4

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde: 404, 414, 456

'Bankacılık Ansiklopedisi, Yazar: Sururi KOCAİMAMOĞLU, Türkiye İş Bankası Yayınları, 3. Baskı, Ankara 1983

finansalokuryazarlik.gov.tr/mevduat-hesaplama (sayfa:35 için)

'Türk Bankacılık Sektöründe Uluslararası Fonlama Kaynağı olarak Sendikasyon Kredileri: Yapısı, Süreci, Belirleyicileri' Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 19, Sayı: Özel, SS: 211-239, DOI: <https://doi.org/10.35408/comuybd.973354>, Yazar: Adnan Güzel, THK Üniversitesi, İşletme Fakültesi, adnanguzel@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-0055-712x

'Bankalar, Sektör Araştırma Raporu', TC Hazine ve Maliye Bakanlığı, MASAK Raporu, Ankara, Mayıs 2020

'Dünyada Mevduat Sigorta Sistemleri ve Türkiye İncelemesi', TC Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2010, Yazar: Suat ÖZOĞLU

Türkiye İş Bankası Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları, ISBN: 9789759796310, İstanbul 2001, Yazar: Uygur KOCABAŞOĞLU

Emekli Bankacı Turgut YILDIRIM ile yapılan görüşme (Şubat 2026)

Hasan Basri ÖZPEK¹

Kredi, İngilizce ‘Credit’ kelimesinden ve Latince ‘Creditum’ kelimesinden Türkçe’ye geçen bir kelimedir. Sözcük anlamları, ‘kredi’; ‘güven, övgü, itibar, itimat, nüfuz ve saygınlık’; ‘inanmak’; ‘alacak, hesaptaki para miktarı’; ‘hesaba alacak geçmek’; ‘vade’; ‘karz’; olarak günümüzde gündelik sosyal hayatta ve iş hayatında çok kullanılır.

Bu kelimeler günlük iş hayatında ve sosyal hayatta çeşitli şekillerde ve anlamlarda şöyle kullanılır:

Kredi kullanmak terimi, bir gerçek veya tüzel kişinin bankadan nakdi kredi kullandığını belirtir;

Bir kişi veya kurumun güvenilir, itimat edilen, itibarlı olduğunu ifade etmek için ‘o’nun kredisi yüksek’ deyimini kullanılır;

Bir hesapta mevduat ortalaması yüksekse, o hesap için ‘kredisi yüksek hesap’ deyimini kullanılır;

Bir hesaba başka bir kaynaktan gelen havale için, ‘hesaba alacak geçildi/kaydedildi’ ifadesi kullanılır;

Tedarikçilerden temin edilen mal ve hizmetlerin vadeli olarak ödenmesi için anlaşma yapılmışsa, bu ticaret için ‘vadeli/kredili alış-satış’ deyimini kullanılır, çünkü bu gibi bir ticarî işlemde alacaklı borçluya bir kredi kullandırmış sayılır;

‘Karz’ kelimesi, bir bankanın bir müşterisine ‘borç verme, kredi kullandırma’ taahhüdü vermesi ve kullanılacak kredi miktarını müşteri lehine hazır tutması, yani ‘borç verme yükümlülüğü’ altına girmesi anlamına gelir, özellikle bireysel

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr, hasanozpek@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4409-1816

İşletme kredilerini açıklayınız; hangi işletmelere YP (döviz) kredisi ne amaçla kullanılır; belirtiniz.

Teminat Mektuplarının düzenlenme amaçları nelerdir; belirtiniz.

Hariçî Garanti ve Kontr-Garanti nedir; hangi durumlarda düzenlenir; belirtiniz.

KAYNAKLAR

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

<https://www.eximbank.gov.tr>

<https://kgf.com.tr>

'Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin İlkeler', Türkiye Bankalar Birliği Yayını, İstanbul 1999

'Bankacılığa Giriş – Temel Bankacılık Bilgileri', Akademi Consulting and Training Yayını, ISBN: 978-605-9048-57-6, Yazarlar: Doç. Dr. Adalet HAZAR, Doç. Dr. Şenol BABUŞÇU, Ankara 2012

'Bankacılık Ansiklopedisi, Yazar: Sururi KOCAİMAMOĞLU, Türkiye İş Bankası Yayınları, 3. Baskı, Ankara 1983

Türkiye İş Bankası Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları, ISBN: 9789759796310, İstanbul 2001, Yazar: Uygur KOCABAŞOĞLU

'Dictionary of Finance and Banking', Oxford University Press, 2nd Edition, ISBN: 0-19-280067-1, Oxford 1997

'The Fitzroy Dearborn Encyclopedia of Banking And Finance', 10th Edition, ISBN: 1-884964-07-9, Editör: Charles J. WOELFEL, USA 2001

Hasan Basri ÖZPEK¹

5.1 Havale, Ödeme Sistemleri ve Bankaların Rolü

Günümüzde, bankaların en temel hizmetlerinden birisi olan para havalesi veya transferi, bir havale göndericisinin bir havale alıcısına belirli bir miktar fonu göndermesi, aktarması anlamına gelir. Ancak bu hizmetler, son zamanlardaki elektronik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak sadece bankalarca değil, diğer finansal kuruluşlarca da verilmeye başlanmıştır. Bu konuyla ilgili olarak karşılaşılabilecek kavramları aşağıdaki şekilde tanımlamak mümkündür:

Havale: Havale, aynı banka içerisinde, farklı şubelerde olsa bile, iki farklı hesap arasındaki para aktarımına verilen isimdir. Havalenin göndericisi ile alıcısı aynı kişi de olabilir veya farklı gerçek ve tüzel kişiler de olabilir. Bu işlemde önemli olan, havale edilen paranın bir hesaptan diğer bir hesaba aktarılmasıdır. Günümüzde bu işlem artık şubelere gitmeden nitelikli elektronik cihazlarla (ATM, Akıllı Telefonlar gibi), Çağrı merkezleri aracılığıyla, ayrıca İnternet bankacılığı ve Mobil bankacılık uygulamaları ile de yapılabilmektedir. Bu işlemin yapılması için, havale göndericisinin ve alıcısının bir hesap açtırması gerekir. Bankalarda açılan hesaplara bir 'Hesap numarası' veya artık günümüzde toplumda yaygın olarak kullanılan ismiyle İBAN (International Bank Account Number = Uluslararası Banka Hesap Numarası) numarası verilir. Havaleler, bu hesap numaralar arasında yapılır.

Virman: Virman, bir bankanın, bir menkul değerler kurumunun, bir aracı kurumun aynı şubesinde bulunan bir gerçek veya tüzel kişiye ait vadeli, vadesiz veya yatırım hesapları arasında yapılan para veya menkul kıymet aktarımıdır. Bu işlemin EFT ve havaleden farkı şudur: bu işlem sonucunda aktarılan para veya

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr, hasanozpek@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4409-1816

Bunun nedeni, ihracatçı firmanın üretim için kullanacağı hammaddenin önemli bir bölümünü yurt dışından alması, yani ithal etmesidir. ABD Dolarının kur fiyatı 3-4 ay gibi kısa sürede 3-4 katı kadar artınca, ihracatçı firma vadeli yaptığı ithalat bedeli ödemesi için yeterli döviz bulamaz. Ayrıca, bankalara olan kredi borcunu da ödeyemez. Bunlara bir de, Eximbank kredisi vadesinin dolması eklenir. Bu kredi de geri ödenemeyince bankalar iyice telaşlanır, çünkü bir Eximbank kredisinin batması demek, aynı zamanda o krediye aracılık eden banka şubesi için de olumsuz puan ve itibar kaybı demektir.

Durum Genel Müdürlüğe iletilir; Genel Müdürlük kararıyla, bütün şubelerde kullanılan Eximbank kredileri için ayrı bir kredi limiti tahsis edilir. Böylece, Eximbank kredisini geri ödeme konusunda zorlanan firmalara bir rahat nefes aldırılır.

5.6 Analitik Sorular

Havale nedir; EFT ile FAST işlemlerini açıklayınız ve aralarındaki farkları yazınız.

Sigorta ve Bankasürans nedir; bu işlemler bir banka için neden önemlidir; açıklayınız.

Dış ticarete Devlet destekleri ve kredileri nasıl ve hangi kurum ve kuruluşlar tarafından verilir; açıklayınız.

Dijital bankacılık hizmetlerini yazınız ve açıklayınız.

Banka benzeri kuruluşlar nelerdir; açıklayınız.

Dijital bankacılık suçlarını tanımlayınız ve açıklayınız.

Ülkemizde dijital bankacılık suçlarından sizce en fazla hangisi işlenmektedir; Nedeni ne olabilir; tartışınız:

KAYNAKLAR

6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu

6493 Sayılı Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Kanunu

7247 Sayılı, 'Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun' (sayfa 93 için)

BDDK Tarafından 15.3.2020 tarihli, 31069 Sayılı Resmî Gazete'de Yayınlanan 'Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'

BDDK Tarafından 1.1.2021 tarihinde Resmî Gazete'de Yayınlanan 'Dijital Bankaların Faaliyet Esasları ile Servis Bankacılığı Hakkındaki Yönetmelik' (Sayfa 98 için)

<https://www.eximbank.gov.tr>

'Bankacılığa Giriş – Temel Bankacılık Bilgileri', Akademi Consulting and Training Yayını, ISBN: 978-605-9048-57-6, Yazarlar: Doç. Dr. Adalet HAZAR, Doç. Dr. Şenol BABUŞÇU, Ankara 2012

Bankacılıkta Dolandırıcılık Eylemleri Tespit ve Önleme Yöntemleri, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, İstanbul, Ekim 2015

'Türkiye'de Bankasürans Uygulamaları ve Türk Banka ve Sigorta Sektörüne Dinamik Etkileri', BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı:1, Ss: 35-62, 2014, Yazar: Yrd. Doç. Dr. Necla TUNAY, TC Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Y.O., Sigortacılık Bölümü (sayfa 77 için)

<https://ticaret.gov.tr>destekler>ihracat-destekleri>

'Uzaktan (Kaynak: Uzaktan Müşteri Edinimi Uygulamasının Katılım ve Mevduat Bankalarının Sektörel Bilgilerine Etkisi', Y. Lisans Tezi, Yazar: Emre Aldemir, TC İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2025, S: 31-33)

Ahmet ŞAHİN¹

Dünya genelinde İslami bankacılık olarak adlandırılan katılım bankacılığı modeli, geleneksel (konvansiyonel) bankacılıktan farklı olarak, tüm işlemlerin faiz içermeyen ürün ve hizmetler aracılığıyla yürütüldüğü bir yapıya sahiptir. Bu model kapsamında, faiz hassasiyeti nedeniyle ekonomik dolaşıma dâhil edilmeyen ve “yastık altı” olarak nitelendirilen fonların, faizsiz finansal araçlar vasıtasıyla finansal sisteme kazandırılması hedeflenmektedir. Bu bölümde, katılım bankacılığının dayandığı temel ilkeler ile bu bankalar tarafından sunulan ürün ve hizmetler açıklandıktan sonra, katılım bankalarının fon toplama ve fon kullandırma yöntemleri ele alınacaktır. Son olarak, katılım bankacılığının Türkiye’deki gelişim süreci ile konvansiyonel bankalarla benzerlik ve farklılıkları incelenecektir.

6.1. Katılım Bankacılığının Temel İlkeleri ve Felsefesi

Katılım bankalarını diğer bankalardan ayıran temel unsur, bankacılık faaliyetlerini İslami kurallar çerçevesinde yürütmeleridir. Bu durum, söz konusu kurumların işleyişi ile uyguladıkları kuralların geleneksel bankacılık sisteminden ayrışmasına yol açmaktadır. Bu farklılaşmanın temelinde, katılım bankalarının İslami açıdan belirlenen ilkelere uygun hareket etme zorunluluğu bulunmaktadır. İslam iktisadı yaklaşımında, iktisadi ve sosyal faaliyetlerin merkezinde “insan” konumlandırılmaktadır. Bu sebeple, İslami finansın ve katılım bankalarının faaliyet alanları aşağıdaki temel ilkeler doğrultusunda düzenlenmektedir (Ersoy ve Hazıroğlu, 2021: 68-69):

İslami finans uygulamalarında toplumsal ahlaki değerler esas alınmakta; kâr, başkalarına zarar vermeyen meşru bir kazanç olarak tanımlanmaktadır. Bu

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Besni Ali Erdemoğlu Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr. a.sahin@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2145-8961

entegrasyonunu güçlendirmesi ve yenilikçi ürün geliştirme kapasitesini artırması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, uluslararası faizsiz finans piyasaları ile entegrasyonun artırılması, standartlaşma çalışmalarının geliştirilmesi ve düzenleyici çerçevenin daha da güçlendirilmesi, sektörün küresel ölçekte rekabet edebilirliğini destekleyecektir.

Sonuç olarak, katılım bankacılığı, etik finans anlayışına dayalı alternatif bir model olarak hem Türkiye’de hem de dünya genelinde gelişimini sürdürmekte olup, mevcut potansiyelini etkin biçimde değerlendirebilmesi halinde finansal sistem içerisinde daha güçlü bir konuma ulaşma imkânına sahiptir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. & Canbaz, M. F. (2025). Türkiye’de Selem Akdinin Uygulanabilirliği: Mevcut Durum ve Politika Önerileri. *Karatay İslam İktisadi ve Finans Dergisi*, 3 (2), 148-172.
- Akbaş, F. (2023). Türkiye’de Katılım Bankacılığının Mevcut Görünümü ve Gelişimi. *İktisadi Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 12-17.
- Akman, A. (2019). İslâm Borçlar Hukukunda İstisnâ’ (Eser) Sözleşmesi (Türk Hukuku ile Mukayeseli). *The Journal of Social Science*, 3 (5), 1-45. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.521959>
- Aktepe, İ. E. (2017). Katılım Finans. Yayın No: 9, TKBB Yayınları, İstanbul.
- Albayrak, S. A. (2018). Dünden Bugüne Türkiye’de İslam Bankacılığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Anadolu Ajansı (AA). “BDDK, Kasa Katılım Bankası AŞ’nin İznini İptal Etti”. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bddk-kasa-katilim-bankasi-asnin-iznini-iptal-etti/3028026> (Erişim Tarihi: 16.11.2025)
- Anadolu Ajansı (AA). “Cumhurbaşkanlığına Bağlı Katılım Finans Dairesi Başkanlığı Kuruldu”. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskanligina-bagli-katilim-finans-dairesi-baskanligi-kuruldu/2135931> (Erişim Tarihi: 16.11.2025)
- Araz, Y. (2020). İstisnâ Akdi ve Modern Dönem İslâmî Finans Uygulamalarındaki Yeri. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, 54, 253-277. <https://doi.org/10.29288/ilted.777979>
- Canbaz, M. F. (2019). İslâmî Finans Aracı Olarak Karz-ı Hasen ve Katılım Bankaları İçin Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Duramaz, S. (2016). Katılım Bankalarının Pazar Hâkimiyeti, Sorunları ve Talep Yapısının Analizi: Ege Bölgesi Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Dünya Katılım. “Hakkımızda”. <https://dunyakatilim.com.tr/hakkimizda/hakkimizda> (Erişim Tarihi: 16.11.2025)
- Emlak Katılım (2019). *Faaliyet Raporu (2019)*. <https://www.emlakkatilim.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- Ergün, T. (2022). The Relationship Between Murabaha and Macroeconomic Dynamics. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 44 (1), 119-136. <https://doi.org/10.14780/muiibd.1135535>
- Ersoy, A. ve Hazıroğlu, T. (2021). Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı. Ş. Görmüş, A. Albayrak, A. Yabanlı (Ed.), *İslam İktisadi ve İslami Finansın Temel İlkeleri* (3. baskı, s. 38-77). TKBB Yayınları. İstanbul.

- Fauzi, P. N. F. N. M., Rashid, K. A., Sharkawi, A. A., Hasan, S. F., Aripin, S. & Arifin, M. A. (2016). Takaful: A Review on Performance, Issues and Challenges in Malaysia. *Journal of Scientific Research and Development*, 3 (4), 71-76.
- Genç, A. T. (2019). Türkiye'de Karz-ı Hasen Sandık Uygulamaları: Nitel Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Genelge (2015/17). "Faizsiz Finans Koordinasyon Kurulu". <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/12/20151215-2.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2025)
- Halitoğlu, İ., Halaçoğlu, B. ve Akkaya, Ü. (2021). Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı. Ş. Görmüş, A. Albayrak, A. Yabanlı (Ed.), *Katılım Bankacılığında Mevzuat, Denetleme ve Hukuki Altyapı* (3. baskı, s. 188-217). TKBB Yayınları.
- Haziroğlu, T. (2021). Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı. Ş. Görmüş, A. Albayrak, A. Yabanlı (Ed.), *Katılım Felsefesi ve İnsani Bankacılık* (3. baskı, s. 22-37). TKBB Yayınları.
- Resmî Gazete (2019). Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. 25 Ocak 2019, Sayı: 30666. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/01/20190125-11.htm> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)
- Sarı, M. (2024). *Türkiye'de Katılım Bankaları ile Konvansiyonel Bankaların Risk Yönetimi Açısından Karşılaştırılması*. TKBB Yayınları. Yayın No: 26. İstanbul.
- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF). "Faaliyet İzni Kaldırılan Bankalar". <https://www.tmsf.org.tr/tr/Tmsf/Cozumleme/banka.faaliyetkaldirilan> (Erişim Tarihi: 10.11.2025)
- Tasfiye Halinde İhlas Finans Kurumu A. Ş. (01.01.2012 - 31.12.2012 Faaliyet Dönemi) *Tasfiye Kurulu Faaliyet Raporu*. http://www.ifk.com.tr/data/tasfiye-kurulu-karar-raporlari/a_2012_tasfiye_kurulu_faaliyet_raporu.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2025)
- Tok, A. (2009). İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler. *Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi, Yeterlilik Etüdü*, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi (CBFO). *Katılım Finans Strateji Belgesi (2022-2025)*. <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/zwacy+cumhurbaskanligi-finans-ofisi-katilim-finans-strateji-belgesi22-25.pdf> (Erişim Tarihi: 16.11.2025)
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). "Merkez Bankası İdare Merkezi Bünyesinde Yeni Kurulan Müdürlüklere İlişkin Basın Duyurusu (2021-08)". <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2021/DUY2021-08> (Erişim Tarihi: 16.11.2025)
- Türkiye Finans Katılım Bankası (TFKB). "Murabaha Nedir, Nasıl Çalışır?". <https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/blog/sayfalar/murabaha-nedir.aspx> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2014). *Katılım Bankaları 2014, Yıllık Sektör Raporları*. <https://www.tkbb.org.tr/faaliyetler/yayinlar/yillik-sektor-raporlari> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2015). *Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi (2015- 2025)*. Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayın No: 5, Mart 2015, İstanbul. <https://www.tkbb.org.tr/faaliyetler/yayinlar/strateji-belgesi> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2017). *Katılım Bankaları 2017, Yıllık Sektör Raporları*. <https://www.tkbb.org.tr/faaliyetler/yayinlar/yillik-sektor-raporlari> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2021). *Tevrük Standardı*. <https://tkbb.org.tr/danisma-kurulu/standartlar> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2023). *Mudarebe Standardı*. <https://tkbb.org.tr/danisma-kurulu/standartlar> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2025). *Müşâreke Standardı*. <https://tkbb.org.tr/danisma-kurulu/standartlar> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB). "Üniversite Programları". <https://tkbbegitim.org.tr/tr/sayfa/universite-programlari-112> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- Vakıf Katılım. "Vakıf Katılımı Tanıyın". <https://www.vakifkatilim.com.tr/tr/hakkimizda> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)

- Yardımcıoğlu, M. (2016). İcare (Finansal Kiralama) İşlemlerinin İslami Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 3 (7), 224-233. <https://doi.org/10.26450/jshsr.31>
- Ziraat Katılım. "Ziraat Katılım". <https://www.ziraatkatilim.com.tr/bizi-taniyin/kurumsal-bilgiler/ziraat-katilim-hakkinda> (Erişim Tarihi: 12.11.2025)
- 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Madde 3 (2005). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5411&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 18.11.2025)

Hatice Elanur KAPLAN¹

Bankacılık sektörü, ekonomik sistemin temel yapı taşlarından birini oluşturmakta ve finansal aracılık işleviyle tasarruf sahipleri ile yatırımcılar arasında köprü görevi görmektedir. Bu aracılık işlevi, bankaları doğası gereği çeşitli risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Küreselleşmenin hız kazanması, finansal yeniliklerin çeşitlenmesi, dijitalleşmenin derinleşmesi ve piyasalar arasındaki karşılıklı bağımlılığın artması, bankacılık risklerinin hem kapsamını hem de karmaşıklığını önemli ölçüde genişletmiştir (Bessis, 2015).

Risk yönetimi, bankaların sürdürülebilir kârlılığını sağlamak, sermaye yeterliliğini korumak ve finansal istikrara katkıda bulunmak açısından stratejik bir öneme sahiptir. 2007-2008 küresel finansal krizi, 2001 Türkiye bankacılık krizi ve 2023 Silikon Vadisi Bankası (SVB) çöküşü gibi olaylar, yetersiz risk yönetiminin yalnızca bireysel bankaları değil, tüm finansal sistemi ve reel ekonomiyi derinden etkileyebildiğini açıkça göstermiştir (Reed, 2013; Granja vd., 2023).

Bu bölümde, bankacılık sektöründeki temel risk türleri, risk yönetimi süreçleri ve araçları, Basel düzenlemelerinin tarihsel gelişimi ve bankacılık sektörüne etkileri, Türkiye’de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun (BDDK) rolü, stres testleri ve senaryo analizleri ile güncel risk vakaları ve bunlardan çıkarılan dersler kapsamlı bir biçimde ele alınmaktadır. Bölüm boyunca hem uluslararası hem de Türkiye’ye özgü perspektifler sunulurken, bankacılık sektöründeki risk yönetimi uygulamalarının bütüncül bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

7.1. Bankacılık Sektöründeki Temel Risk Türleri

Bankacılık sektöründe riskler, bankaların faaliyetlerinin doğasından kaynaklanan, kaçınılması mümkün olmayan ancak yönetilebilir olgulardır. Risk kavramı, bir

¹ Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr, haticeelanurkaplan@ohu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4722-3434

KAYNAKÇA

- Acharya, V. V., Richardson, M., van Nieuwerburgh, S., & White, L. J. (2011). *Guaranteed to fail: Fannie Mae, Freddie Mac and the debacle of mortgage finance*. Princeton University Press.
- Akbalık, M. (2018). Stres testi ve senaryo analizleri. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 211-230). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Akçay, B. (2018). Temel risk ölçüm yöntemleri. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 24-43). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Akhisar, İ. (2018). Risklerin sınıflandırılması ve risk yönetim stratejileri. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 4-23). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Akkaya, M. (2021). *Finansal risk yönetimi finansal risk modeller türev ürünler uygulamalar*. Seçkin Yayınları.
- Aliriza, B., & Yekeler, Z. (2019). *The Turkish economic slowdown in 2018*. Center for Strategic and International Studies.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2021). *Bilgi sistemleri ve iş süreçleri bağımsız denetimi hakkında yönetmelik*. T.C. Resmî Gazete.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2023a). *Yıllık faaliyet raporu*. BDDK.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2023b). *İklimle bağlantılı finansal risklerin bankalarca etkin yönetimine ilişkin rehber taslağı*. BDDK.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2024). *Basel IV standartlarına uyum kapsamında hazırlanan düzenleme tasarımları hakkında basın duyurusu*. <https://www.bddk.org.tr>
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2025). *İklimle bağlantılı finansal risklerin bankalarca etkin yönetimine ilişkin rehber*. T.C. Resmî Gazete.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2000). *Principles for the management of credit risk*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/bcbs75.pdf>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2006). *International convergence of capital measurement and capital standards: A revised framework*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2010). *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2013a). *Basel III: The liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2013b). *Principles for effective risk data aggregation and risk reporting (BCBS 239)*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2014). *Basel III: The net stable funding ratio*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2015). *Corporate governance principles for banks*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2016). *Interest rate risk in the banking book*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2017). *Basel III: Finalising post-crisis reforms*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2019). *Minimum capital requirements for market risk*. Bank for International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2022). *Principles for the effective management and supervision of climate-related financial risks*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d532.pdf>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2025, April 2). *Basel Committee finds Türkiye compliant with its Net Stable Funding Ratio standard and its large exposures framework*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org>
- Bessis, J. (2015). *Risk management in banking* (4th ed.). John Wiley & Sons.

- Board of Governors of the Federal Reserve System. (2011). *Supervisory guidance on model risk management* (SR Letter 11-7). Federal Reserve.
- Bolgun, K. E., & Akçay, M. B. (2016). *Risk yönetimi* (4. baskı). Scala Yayıncılık.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2013). *Internal control – Integrated framework*. COSO.
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2017). *Enterprise risk management – Integrating with strategy and performance*. COSO.
- Crouhy, M., Galai, D., & Mark, R. (2000). A comparative analysis of current credit risk models. *Journal of Banking & Finance*, 24(1–2), 59–117.
- Crouhy, M., Galai, D., & Mark, R. (2014). *The essentials of risk management* (2nd ed.). McGraw-Hill Education.
- Drehmann, M., & Nikolaou, K. (2013). Funding liquidity risk: Definition and measurement. *Journal of Banking & Finance*, 37(7), 2173–2182.
- Econofact. (2018, August 22). *The financial and economic crisis in Turkey*. <https://econofact.org/the-financial-and-economic-crisis-in-turkey>
- Embrechts, P., Frey, R., & McNeil, A. (2005). *Quantitative risk management*. Princeton University Press.
- European Central Bank. (2022). *2022 climate risk stress test*. ECB Banking Supervision. https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.climate_stress_test_report.20220708~2e3cc0999f.en.pdf
- Financial Services Information Sharing and Analysis Center. (2023). *Navigating cyber 2023: The DDoS threat landscape report*. FS-ISAC.
- Granja, J., Matvos, G., Seru, A., & Vig, A. (2023). *Bank fragility and reclassification of securities into HTM* (NBER Working Paper No. 31138). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w31138>
- Gupton, G. M., Finger, C. C., & Bhatia, M. (1997). *CreditMetrics – Technical document*. J.P. Morgan & Co.
- Gür, N., Tatlıyer, M., & Dilek, Ş. (2019). The Turkish economy at the crossroads. *Insight Turkey*, 21(4), 135–160.
- Hull, J. C. (2018). *Risk management and financial institutions* (5th ed.). John Wiley & Sons.
- International Monetary Fund. (2018). *Turkey: 2018 Article IV consultation* (IMF Country Report No. 18/110). IMF. <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2018/cr18110.ashx>
- International Monetary Fund. (2024). *Global financial stability report: Chapter 3 – Cyber risk: A growing concern for macrofinancial stability*. IMF.
- Jorion, P. (2007). Bank trading risk and systemic risk. In M. Carey & R. M. Stulz (Eds.), *The risks of financial institutions* (pp. 29–58). University of Chicago Press.
- Kantarıcı, H., & Erol, M. (2025). Basel I, II, III ve IV düzenlemelerinin Türk bankacılık sistemine etkilerine yönelik bir inceleme. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 391–409. <https://doi.org/10.56574/nohusosbil.1711255>
- Kharpal, A. (2023, November 10). *China's ICBC, the world's biggest bank, hit by cyberattack that reportedly disrupted Treasury markets*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2023/11/10/icbc-the-worlds-biggest-bank-hit-by-ransomware-cyberattack.html>
- Merton, R. C. (1974). On the pricing of corporate debt. *The Journal of Finance*, 29(2), 449–470.
- Öner, M. H., & Okumuş, E. (2021). COVID-19 sonrası Türk bankacılık sektörünün stres testleri ile senaryo analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 127–153. <https://doi.org/10.33707/akuiibfd.806825>
- Pehlivanlı, D. (2020). *Kurumsal risk yönetimi*. MÜSİAD Yayınları.
- Reed, R. (2013). Guaranteed to Fail: Fannie Mae, Freddie Mac and the Debacle of Mortgage Finance. VV Acharya, M. Richardson, S. van Nieuwerburgh and LJ White. Princeton University Press, 2011... *Journal of Pension Economics & Finance*, 12(4), 461–463.

- Saunders, A., Cornett, M. M., & Erhemjamts, O. (2021). *Financial institutions management* (10th ed.). McGraw-Hill Education.
- Schuermann, T. (2014). Stress testing banks. *International Journal of Forecasting*, 30(3), 717–728.
- Siddique, A., & Hasan, I. (2013). *Stress testing: Approaches, methods, and applications*. Risk Books.
- Tarullo, D. K. (2008). *Banking on Basel*. Peterson Institute for International Economics.
- Tiryaki, G. (2018). Bankalarda mali yeterlilik ve Basel II Süreci. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 169-189). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Tunay, B. (2018a). Piyasa riski. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 48-64). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Tunay, B. (2018b). Bankalar için faiz riski ve aktif pasif yönetimi. İ. Akhisar (Ed.), *Risk yönetimi* (ss. 106-128). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Wilson, T. C. (1998). Portfolio credit risk. *Economic Policy Review*, 4(3), 71–82.
- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu. (2005, 1 Kasım). T.C. Resmî Gazete (Sayı: 25983).

Orhon Can DAĞTEKİN¹

Finansal teknoloji (FinTech/FinTek), finansal hizmetler sektöründe özellikle son on yılda gözlemlenen en büyük dönüştürücü güçlerden biri olarak dikkat çekerken geleneksel bankacılığın alışlagelmiş araç ve uygulamaları üzerinde devrimsel değişimleri de beraberinde getirmektedir. Bu ekosistem en geniş ifadeyle finansal sistemi oluşturan bankaları, finansal teknoloji şirketlerini, uygulamaları ve bu ağın içerisinde yer alan tüketicileri kapsarken bu dönüşümü yalnızca mevcut hizmetlerin dijitalleştirilmesinden ibaret olarak yorumlamak ise hatalı bir başlangıç noktası oluşturacaktır. Bu süreçte finansal hizmetleri kimin, nasıl ve nerede sunduğuna dair temel varsayımlar da köklü evrim geçirirken FinTek girişimleri, büyük teknoloji şirketleri (BigTech) ve geleneksel bankalar arasındaki sınırlar giderek ortadan kaybolmakta, platform tabanlı iş modelleri, gömülü finans ve Servis (Hizmet) Olarak Bankacılık (BaaS) gibi yaklaşımlar ise finansal ürünlerin bankacılık dışı ekosistemlere entegre edildiği yepyeni bir sektörel yapının temellerini atmaktadır.

Daha da geniş bir ifadeyle bankacılık, ödemeler, yatırım, sigorta ve para kavramını dijital teknolojiler, yapay zekâ ve veri temelli çözümlerle yeniden şekillendiren, sistem düzeyinde bir dönüşümü temsil eden bu yaratıcı yıkım mevcut paydaşlar için ciddi fırsatların ve yeni risklerin ortaya çıkmasına da sebep olmaktadır. Elektronik ödemeler, blok zinciri ve kripto paralar ve hemen ardından yapay zeka üç büyük dalga şeklinde yeni olgular ortaya çıkartmış, her dalga ekosistemin karmaşıklığını ve yaratıcı yıkımın etkisini artırmıştır (Gimpel vd., 2020).

Tüm bu süreçler son kullanıcılar açısından da alışlagelmiş bankacılık deneyimi üzerinde köklü farklılıkları beraberinde getirmektedir. Geleneksel

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Finans ve Bankacılık AD, d.orhon@hbv.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8680-6114

hesaplarda tutulmakta olup yapay zeka ajanlarının bu mevduatların yalnızca %5-10'unu piyasanın en yüksek faizli ürünlerine otomatik olarak yönlendirmesi hâlinde bile bankacılık sektörünün toplam mevduat kârlarının %20'den fazla azalabileceği tahmin edilmektedir (McKinsey, 2025).

Tüm bu gelişmeler ışığında finansal teknolojiler finansal hizmetlerin geleceğini yeniden biçimlendirirken bu süreç daha kapsayıcı ve etkin bir finansal sistem inşa etme fırsatı sunmaktadır. Bununla beraber firmaların ve finansal sektörün sınırlarının daha bulanık hale gelmesi ise çeşitli politika ihtiyaçları doğurmaktadır. Teknolojik atılımların yarattığı fırsatlar ile beraberinde getirdiği riskler arasındaki denge, geleceğin bankacılık politikasının en kritik hedeflerinden biri olacaktır. Yapay zeka kaynaklı tekelleşme veya üçüncü taraf bağımlılıklarının, piyasada yakından ilişkili hale gelen şirketlerin ve ekonomik dinamiklerin, siber tehditlerin ve modellerin taşıdığı risklerin yönetilmesi gerekecektir.

Uluslararası kurumların raporları ve çalışmaları göstermektedir ki stabilcoinlerin parasal egemenlik ve finansal istikrara yönelik oluşturduğu tehditler, dijital paraların bankacılık sistemine etkileri ve hücum riski, nesiller arası dijital uçurumun derinleşmesi gibi yapısal sorunlar düzenleyici çerçevelerin teknolojik gelişmelerin hızına ayak uydurmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda topluma değer katacak yenilikleri ve rekabeti teşvik etmek, düzenleyici çerçeveleri değişen piyasa yapılarına proaktif şekilde uyarlamak gelecekte politika yapımcıların odak noktası olacaktır.

Sonuç olarak bankacılık sektörünün önümüzdeki on yılda alacağı biçim, teknolojik yönlendirmelerden çok politika yapımcıların, düzenleyici otoritelerin, finansal kuruluşların ve teknoloji sağlayıcılarının inovasyon, istikrar, kapsayıcılık ve tüketicinin korunması arasındaki dengeyi ne kadar başarılı kurabilecekleri sayesinde belirlenecektir.

KAYNAKÇA

- Accenture. (2025). *Banking: The future is back – Top 10 trends shaping the industry in 2025 and beyond*. <https://www.accenture.com/us-en/insights/banking/top-10-trends-banking-2025>
- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2016). The evolution of FinTech: A new post-crisis paradigm? *Georgetown Journal of International Law*, 47(4), 1345–1393.
- Bank for International Settlements. (2022). *Will the real stablecoin please stand up? (BIS Papers No. 141)*. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap141.pdf>
- Bank for International Settlements. (2024). *Advancing in tandem: Results of the 2024 BIS survey on central bank digital currencies (BIS Papers No. 159)*. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap159.pdf>

- Bank for International Settlements, Financial Stability Institute. (2024). *Regulating AI in the financial sector: Recent developments and main challenges (FSI Insights on Policy Implementation No. 63)*. <https://www.bis.org/fsi/publ/insights63.pdf>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2021). Principles for operational resilience. *Bank for International Settlements*. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d516.htm>
- Basel Committee on Banking Supervision. (2024). Digitalisation of finance (BCBS Report). *Bank for International Settlements*. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d575.pdf>
- Cevik, S. (2024). Promise (un)kept? Fintech and financial inclusion (IMF Working Paper No. WP/24/131). *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2024/english/wpia2024131-print-pdf.pdf>
- Dağtekin, O. C., ve Şahin, G. (2024). The current landscape of CBDCs and the scope of monetary policies under digitalized macroeconomic systems. In E. Akadal, S. Karakaş Geyik, & M. H. Satman, *Blockchain: Concepts, issues, and applications*. Istanbul University Press. <https://doi.org/10.26650/B/T8SSc4.2024.041.008>
- Federal Reserve Board. (2022). *The stable in stablecoins (FEDS Notes)*. <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/the-stable-in-stablecoins-20221216.html>
- Feyen, E., Frost, J., Gambacorta, L., Natarajan, H., & Saal, M. (2021, July). Fintech and the digital transformation of financial services: Implications for market structure and public policy (BIS Papers No. 117). *Bank for International Settlements*. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.pdf>
- Financial Stability Board. (2023). *High-level recommendations for the regulation, supervision and oversight of crypto-asset activities and markets; and global stablecoin arrangements*. <https://www.fsb.org/2023/07/high-level-recommendations-for-the-regulation-supervision-and-oversight-of-crypto-asset-activities-and-markets-final-report/>
- Financial Stability Board. (2024). *The financial stability implications of artificial intelligence*. <https://www.fsb.org/2024/11/the-financial-stability-implications-of-artificial-intelligence/>
- Financial Stability Board. (2025). *Thematic review on the FSB global regulatory framework for crypto-asset activities*. <https://www.fsb.org/2025/10/thematic-review-on-fsb-global-regulatory-framework-for-crypto-asset-activities/>
- Gimpel, H., Rau, D., & Röglinger, M. (2020). The evolution of the financial technology ecosystem: An introduction and agenda for future research on disruptive innovations in ecosystems. *Technological Forecasting and Social Change*, 151, 119779. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119779>
- Iataz Ul Hassan, M., Wu, M., Lu, J., Sohu, J. M., Ali, S., Anjum, H. N., & Bilal, M. (2025). Financial technology and banking performance in developing countries: Evidence from an advanced quantile regression approach. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, Article 1455. <https://doi.org/10.1057/s41599-025-05571-8>
- International Monetary Fund. (2023). *Institutional Arrangements for Fintech Regulation: Supervisory Monitoring*. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/ftn063/2023/english/ftnea2023004.pdf>
- International Monetary Fund. (2025). *Central bank digital currency: Further navigating challenges and risks (IMF Policy Paper)*. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/pp/2025/english/ppea2025041.pdf>
- Lewis, R., McPartland, J. W., & Ranjan, R. (2017). Blockchain and financial market innovation. *Economic Perspectives*, 41(7). Federal Reserve Bank of Chicago. <https://www.chicagofed.org/publications/economic-perspectives/2017/7>
- McKinsey & Company. (2025). *Global banking annual review 2025*. <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/global-banking-annual-review>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2024). *Digitalisation of financial services, access to finance and aggregate economic performance (OECD Economics Department*

- Working Paper No. 1818*). https://www.oecd.org/en/publications/digitalisation-of-financial-services-access-to-finance-and-aggregate-economic-performance_10c7e583-en.html
- Singh, S., Schupbach, A., Asiala, A., & Siwecki, D. A. (2025). *AI's impact on banking: Use cases for credit scoring and fraud detection*. ECB Banking Supervision. https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/supervisory-newsletters/newsletter/2025/html/ssm.nl251120_1.en.html
- World Bank. (2025). *The Global Findex Database 2025*. <https://www.worldbank.org/en/publication/globalindex>